

Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής
Έβδομη Έκθεση

Δεκέμβριος 2020

Εισαγωγή

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Ορθής Πρακτικής, στο εξής αναφερόμενη ως η Επιτροπή, συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 4 του Ελληνικού Στατιστικού Νόμου (Ν. 3832 της 9ης Μαρτίου 2010, όπως έχει τροποποιηθεί). Ο Νόμος ορίζει ότι η Επιτροπή αποτελείται από πέντε μέλη ως εξής:

- α) ένα μέλος που υποδεικνύεται από τη Βουλή των Ελλήνων,
- β) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat),
- γ) ένα μέλος που υποδεικνύεται από τον Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Φορέα για τη Διακυβέρνηση στον τομέα της Στατιστικής (ESGAB),
- δ) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC), και
- ε) ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην Επιτροπή χωρίς ψήφο.

Έργο της Επιτροπής, όπως ορίζεται στον Νόμο, είναι η κατάρτιση ετήσιας έκθεσης σχετικά με την εφαρμογή των Αρχών 1 έως 6 του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα. Η έκθεση υποβάλλεται στη Βουλή των Ελλήνων, αφού ενημερωθεί σχετικά ο Ευρωπαϊκός Συμβουλευτικός Φορέας για τη Διακυβέρνηση στον τομέα της Στατιστικής, και δημοσιοποιείται μετά την υποβολή της στη Βουλή.

Σύμφωνα με τον Νόμο, και κατόπιν διαβούλευσης με τους διαφόρους φορείς που υποδεικνύουν τα μέλη, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε τον Ιανουάριο του 2013 Απόφαση (Αρ. Πρωτ. Δ6Α1001384ΕΞ2013, όπως τροποποιήθηκε), με την οποία συγκροτήθηκε η Επιτροπή και διορίστηκαν τα πέντε μέλη για τη διετή περίοδο 2013-2014. Σύμφωνα με την εντολή που της είχε ανατεθεί, η αρχική Επιτροπή κατάρτισε δύο ετήσιες εκθέσεις, τον Σεπτέμβριο του 2013¹ και τον Δεκέμβριο του 2014² αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια της θητείας της, η οποία έληξε στο τέλος του 2014. Σύμφωνα με τον Νόμο όπως ίσχυε τότε, επανεξετάσθηκε από τις Ελληνικές Αρχές το μέλλον της Επιτροπής και αποφασίστηκε ότι ο Νόμος πρέπει να τροποποιηθεί για την καθιέρωση της Επιτροπής ως μόνιμης συμβουλευτικής επιτροπής, με μέλη που θα διορίζονται από τον Υπουργό Οικονομικών για διετή θητεία. Ο Νόμος τροποποιήθηκε δεόντως τον Ιούλιο του 2015 και ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε Απόφαση (Αρ. Πρωτ. 0002491ΕΞ2016) τον Μάρτιο του 2016,

¹ https://www.statistics.gr/documents/20181/300673/report_adv_2013_GR.pdf/47cee2cf-6550-4e14-bf79-921d0a695eb2

² https://www.statistics.gr/documents/20181/300673/report_adv_2014_GR.pdf/32c18e1e-8846-4ea1-8d23-b3a96a269968

διορίζοντας νέα μέλη για τη διετή περίοδο 2016-2017. Η Επιτροπή αυτή κατάρτισε δύο ετήσιες εκθέσεις, τον Δεκέμβριο του 2016³ και τον Δεκέμβριο του 2017⁴ αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια της θητείας της, η οποία έληξε στο τέλος του 2017. Τον Μάρτιο του 2018, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε και πάλι Απόφαση (Αρ. Πρωτ. 2/20895/0004) διορίζοντας νέα μέλη για τη διετή περίοδο 2018-2019. Η Επιτροπή αυτή κατάρτισε δύο ετήσιες εκθέσεις, τον Δεκέμβριο του 2018⁵ και τον Δεκέμβριο του 2019⁶ αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια της θητείας της, η οποία έληξε στο τέλος του 2019. Για άλλη μια φορά, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε Απόφαση (Αρ. Πρωτ. 35165/2020) τον Απρίλιο του 2020 ορίζοντας νέα μέλη για τη διετή περίοδο 2020-2021. Τα στοιχεία των μελών που διορίστηκαν στην επανασυσταθείσα Επιτροπή δίνονται στο Παράρτημα 1. Η κ. Κατερίνα Καλιώτη από την ΕΛΣΤΑΤ ορίστηκε Γραμματέας της Επιτροπής. Ο κ. Αθανάσιος Κων. Θανόπουλος, Πρόεδρος της ΕΛΣΤΑΤ, συμμετείχε στις συσκέψεις της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 4(5) του Νόμου.

Λόγω της κρίσης του Covid-19, όλες οι εργασίες της νέας Επιτροπής κατά το πρώτο έτος της θητείας της έπρεπε να πραγματοποιηθούν μέσω τηλεδιάσκεψης ή μέσω γραπτής διαδικασίας. Η πρώτη σύσκεψή της πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεδιάσκεψης στις 29 Ιουνίου 2020 και ο κ. Stephan Moens, Επίτιμος Γενικός Σύμβουλος στη Στατιστική Υπηρεσία του Βελγίου, και μέλος της Επιτροπής που υποδείχθηκε από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC), επανεξελέγη ως Πρόεδρος. Δεδομένων των έκτακτων συνθηκών, η Επιτροπή αποφάσισε να μειώσει την έκταση της έκθεσης και να επικεντρωθεί στα θέματα που σχετίζονται με την κρίση του Covid-19. Ακολούθως, η Επιτροπή διατύπωσε μια σειρά ερωτήσεων προς εξέταση στην έκθεση, οπότε η ΕΛΣΤΑΤ παρείχε απαντήσεις με διάφορα έγγραφα. Μετά από γραπτή ανταλλαγή απόψεων, η Επιτροπή κατάρτισε ένα σχέδιο έκθεσης, το οποίο συζητήθηκε και εγκρίθηκε επισήμως σε μία τηλεδιάσκεψη στις 18 Δεκεμβρίου 2020.

Υπό αυτές τις συνθήκες, η σύνταξη της παρούσας Έκθεσης είχε κάποιους σημαντικούς περιορισμούς, όπως την απουσία συζητήσεων με ενδιαφερόμενα μέρη στην Ελλάδα (χρήστες και παραγωγούς). Τέτοιες συζητήσεις επί διαφόρων θεμάτων επιτρέπουν στην Επιτροπή να εμβαθύνει περισσότερο στο θέμα ή απλά να διασταυρώσει τις παρεχόμενες πληροφορίες. Τώρα, η Επιτροπή έπρεπε να βασιστεί κυρίως σε πληροφορίες παρεχόμενες από την ΕΛΣΤΑΤ και συμπληρούμενες με πρόσθετες διευκρινίσεις από τη Eurostat. Ωστόσο, η Επιτροπή επιθυμεί να υπογραμμίσει την πληρότητα, αποτελεσματικότητα και ταχύτητα τόσο της ΕΛΣΤΑΤ όσο και της Eurostat στην παροχή των πληροφοριών που ζήτησε και στην

³ https://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/report_adv_3rd_GR.pdf/fa9f5a78-85d8-4707-af0e-021a31653a18

⁴ https://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/GPAC_4th_Report_2017_gr.pdf/661ccc7-d8e2-4e3b-8653-04f3d6cb56b1

⁵ https://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/GPAC_5th_Report_2018_gr.pdf/2d7523be-c559-4a4b-8fa5-72b534e69b4e

⁶ https://www.statistics.gr/documents/20181/1196143/GPAC_6th_Report_2019_en.pdf/5fdb6fd6-9f90-434c-0e86-71fb41b1c07c?t=1576571570270

ανταπόκριση σε πρόσθετες ερωτήσεις. Χωρίς αυτή τη γενναϊόδωρη συνεργασία, η Έκθεση αυτή δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί.

Εν ολίγοις, η παρούσα έκθεση δεν ακολουθεί τη δομή της 6^{ης} Ετήσιας Έκθεσης, αλλά εστιάζει, υπό μια ελαφρύτερη μορφή, σε μια σειρά συγκεκριμένων θεμάτων. Εάν το επιτρέψουν οι συνθήκες, η Επιτροπή σκοπεύει να καταρτίσει μία πιο περιεκτική έκθεση το 2021.

A. Θέματα σχετικά με την κρίση του Covid-19 και με την εφαρμογή του Κώδικα Ορθής Πρακτικής στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα

Το πρώτο τρίμηνο του 2020, η κρίση του Covid-19 έπληξε ολόκληρη την Ευρώπη. Το πρώτο κύμα της πανδημίας επηρέασε την Ελλάδα κάπως λιγότερο σε σύγκριση με πολλές άλλες Ευρωπαϊκές χώρες· ωστόσο, οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειές της ήταν σημαντικές. Η πανδημία, ενώ το καλοκαίρι φάνηκε να φέρνει κάποια ανακούφιση, ξέσπασε ξανά το φθινόπωρο, και μάλιστα πιο σοβαρά από πριν, και στην Ελλάδα. Οι οικονομικές επιπτώσεις ήταν πλέον δραματικές.

Αυτά τα γεγονότα είχαν μεγάλο αντίκτυπο στη λειτουργία των στατιστικών Υπηρεσιών και, σε μικρότερο βαθμό, στις ίδιες τις επίσημες στατιστικές. Αυτό ισχύει επίσης για την ΕΛΣΤΑΤ και το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα. Η παρούσα έκθεση δεν φιλοδοξεί να μετρήσει και να αξιολογήσει αυτόν τον αντίκτυπο στο σύνολό του. Αλλά εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Επιτροπής να εξετάσει τις επιπτώσεις που θα μπορούσαν να είχαν τέτοια γεγονότα στην απόδοση του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος όσον αφορά στη συμμόρφωση με τις αρχές 1 ως 6 του ΚΟΠ, καθώς και τα πιθανά θέματα που θα μπορούσαν να προκύψουν.

Αρχή 1: Θέματα που αφορούν στην επαγγελματική ανεξαρτησία

Η κρίση του Covid-19 δεν φαίνεται να έχει προκαλέσει μείζονα προβλήματα όσον αφορά στην επαγγελματική ανεξαρτησία της ΕΛΣΤΑΤ. Η ΕΛΣΤΑΤ επιβεβαιώνει ότι δεν υπήρξε κανένα θέμα πολιτικής πίεσης στην ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την παραγωγή στοιχείων υγείας ή οιασδήποτε άλλων στατιστικών στοιχείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι δημοσιεύονταν σε καθημερινή βάση από τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) στοιχεία σχετικά με την πανδημία του Covid-19, όπως ο αριθμός κρουσμάτων, νοσηλευομένων, θανάτων, καθώς και στοιχεία αναφορικά με τη δυναμικότητα και την πληρότητα των νοσοκομείων. Στην ερώτηση περί πολιτικής παρέμβασης, ο ΕΟΔΥ (όπως και όλες οι Άλλες Εθνικές Αρχές) απάντησε αρνητικά. Η ίδια η ΕΛΣΤΑΤ δημοσίευε κάθε μήνα στοιχεία για τον συνολικό αριθμό θανάτων που σημειώνονταν σε εβδομαδιαία βάση στην ελληνική επικράτεια από διάφορες αιτίες, δηλ. το άθροισμα των θανάτων από όλες τις αιτίες, συμπεριλαμβανομένων των θανάτων που οφείλονταν σε Covid-19. Επιπλέον, καταρτίστηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ, βάσει διοικητικών δεδομένων, ορισμένα νέα στατιστικά προϊόντα υψηλής συχνότητας (βλ. Αρχή 2).

Σε όλες τις δημοσιεύσεις της, η ΕΛΣΤΑΤ ενσωμάτωνε πληροφορίες για τη συλλογή και την επεξεργασία δεδομένων (συμπεριλαμβανομένης της εποχικής διόρθωσης) κατά την περίοδο της πανδημίας Covid-19. Επιπλέον, προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις και παρερμηνείες από τους χρήστες, παρέχονταν επεξηγήσεις όταν χρειαζόταν, όπως μεταδεδομένα για την απασχόληση/ανεργία με βάση τους ορισμούς που εφαρμόζει το Ευρωπαϊκό Στατιστικό Σύστημα και τις ειδικές διευκρινίσεις που παρέχει η Eurostat.

Μολονότι οι ενέργειες αυτές φαίνεται να απέτρεψαν την άμεση άσκηση πολιτικής πίεσης στη δημοσίευση των εν λόγω ευαίσθητων στοιχείων, υπήρξε κάποια έμμεση κριτική από την πλευρά των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και του Τύπου σχετικά με τα στοιχεία για την απασχόληση/ανεργία και την αναθεώρηση των εθνικών λογαριασμών. Ωστόσο, αυτή η κριτική είχε μόνο έμμεση σχέση με την κρίση του Covid-19 και, ως εκ τούτου, συζητείται στο δεύτερο μέρος της παρούσας Έκθεσης.

Η **Επιτροπή επικροτεί**, προφανώς, την απουσία παρεμβάσεων, πολιτικών ή άλλου είδους, σε μια περίοδο κατά την οποία μπορεί τα στατιστικά στοιχεία να είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα. Η Επιτροπή **επικροτεί**, επίσης, τις προσπάθειες της ΕΛΣΤΑΤ να αποτρέψει τέτοιες παρεμβάσεις, παρέχοντας επαρκείς πληροφορίες σχετικά με τη φύση, το πεδίο και τους περιορισμούς αυτών των στοιχείων. **Ενθαρρύνει** την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει και μάλιστα να εντείνει τις επικοινωνιακές της προσπάθειες.

Αρχή 1α: Επίδραση της κρίσης του Covid-19 στον συντονισμό

Η κρίση του Covid-19 ανέδειξε για άλλη μια φορά την ανάγκη συντονισμού εντός ενός δεδομένου στατιστικού συστήματος. Στην 6^η Έκθεσή της, η Επιτροπή ανέφερε σταθερή πρόοδο στην εν λόγω αρχή. Το ερώτημα είναι εάν η κρίση έχει επηρεάσει αυτή την πρόοδο. Αυτό αφορά, συγκεκριμένα, τις πτυχές που άπτονται της ολοκλήρωσης του πρώτου σταδίου της διαδικασίας πιστοποίησης, δηλαδή: τον επίσημο ορισμό των Στατιστικών Επικεφαλής, την κατάρτιση πολιτικών Ποιότητας και Στατιστικού Απορρήτου και τη δημοσίευση ετήσιων προγραμμάτων εργασιών και ημερολογίων ανακοινώσεων στους ιστοχώρους των Φορέων. Σε άλλο κεφάλαιο της παρούσας έκθεσης, θα ασχοληθούμε με γενικότερα θέματα που σχετίζονται με αυτή την αρχή· εδώ επικεντρωνόμαστε σε αυτά που επηρεάζονται από την πανδημία του Covid-19. Οι τακτικές επαφές και αλληλεπιδράσεις της ΕΛΣΤΑΤ με τους φορείς του ΕΛΣΣ συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Έντεκα Φορείς του ΕΛΣΣ παρείχαν πληροφορίες για αυτό το θέμα: το Υπουργείο Οικονομικών, το Υπουργείο Εσωτερικών, το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Υγείας, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ), η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) και η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ).

Στις απαντήσεις που λήφθηκαν, δεν αναφέρθηκε κανένα θέμα σχετικό με πολιτική πίεση/επαγγελματική ανεξαρτησία. Επιπλέον, οι περισσότεροι από τους Φορείς του ΕΛΣΣ επιβεβαίωσαν ότι η κρίση του Covid-19 δεν είχε σοβαρές επιπτώσεις στη στατιστική παραγωγή τους. Ωστόσο, το Υπουργείο Υγείας, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ανέφεραν ότι η υγειονομική κρίση είχε κάποια επίδραση στη στατιστική παραγωγή τους και/ή τη διαδικασία πιστοποίησης, κυρίως όσον αφορά σε καθυστερήσεις στην παραγωγή

στοιχείων ή στα βήματα για τη διαδικασία πιστοποίησης. Το Υπουργείο Υγείας ανέφερε ότι, μέχρι εκείνη τη στιγμή, η συλλογή δεδομένων δεν είχε επηρεαστεί από την κρίση του Covid-19. Ωστόσο, υπάρχει μια καθυστέρηση στην υλοποίηση στατιστικών δράσεων που συνδέονται με τους στρατηγικούς στόχους του Φορέα για την περίοδο 2020-2022. Υπάρχουν, επίσης, καθυστερήσεις στην υλοποίηση των βασικών βημάτων που πρέπει να γίνουν για την πιστοποίηση των στατιστικών του Φορέα ως επίσημων. Οι καθυστερήσεις αυτές οφείλονται κυρίως στον αυξημένο φόρτο εργασίας του Υπουργείου λόγω της κρίσης.

Ομοίως, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ανέφερε καθυστερήσεις στη συλλογή των δεδομένων για το «Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο Απασχόλησης του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ)», λόγω της παράτασης των προθεσμιών για την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και στην επεξεργασία των δεδομένων για την παραγωγή στατιστικών σχετικά με τις Πολιτικές για την Αγορά Εργασίας. Επιπλέον, σημειώθηκαν καθυστερήσεις στην υλοποίηση των βασικών βημάτων της διαδικασίας πιστοποίησης, εξαιτίας της αύξησης του φόρτου εργασίας των υπαλλήλων του Τμήματος Έρευνας και Τεκμηρίωσης Πολιτικών Ένταξης στην Εργασία, λόγω της διαχείρισης θεμάτων σχετικών με την εφαρμογή έκτακτων μέτρων για τον περιορισμό των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης ανέφερε καθυστέρηση στη ροή δεδομένων για υποθέσεις πολιτικής και αστικής δικαιοσύνης, καθώς και για τα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, κατά την περίοδο της προσωρινής αναστολής λειτουργίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών.

Το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ανέφερε καθυστερήσεις στην υλοποίηση των βασικών βημάτων της διαδικασίας πιστοποίησης, λόγω τηλεργασίας του προσωπικού.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, εμφανίστηκαν νέες ανάγκες δεδομένων, οι οποίες οδήγησαν σε κάποιες ενδιαφέρουσες εξελίξεις εντός του ΕΛΣΣ.

Ο Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) συλλέγει, συστηματικά, επιδημιολογικά δεδομένα για τον Covid-19 από τον Μάρτιο του 2020. Τα αποτελέσματα της επιδημιολογικής επιτήρησης παρουσιάζονται στον ιστοχώρο του με τη μορφή ημερήσιων εκθέσεων. Τα αποτελέσματα αυτά αφορούν στον συνολικό αριθμό κρουσμάτων, των νέων κρουσμάτων, στον αριθμό των διασωληνωμένων και στον αριθμό θανάτων. Παρουσιάζονται συνολικά, καθώς και ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα. Το Υπουργείο προτίθεται να εξετάσει το ενδεχόμενο προσθήκης στατιστικών στοιχείων για τον Covid-19 στον «Κατάλογο Στατιστικών των φορέων του ΕΛΣΣ».

Το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) έχει παράξει νέες στατιστικές για τις επιπτώσεις της πανδημίας. Κατά το χρονικό διάστημα από 15-4-2020 έως 5-5-2020, το ΕΚΤ διενήργησε μία έρευνα σχετικά με την καθημερινότητα νέων Ελλήνων ερευνητών στις συνθήκες της πανδημίας. Τα αποτελέσματα δημοσιεύτηκαν σε μία ειδική έκδοση.

Επιπλέον, το ΕΚΤ έχει προσθέσει στο ερωτηματολόγιο της έρευνας για τις δαπάνες και το προσωπικό σε δραστηριότητες Έρευνας & Ανάπτυξης (Ε&Α) ερωτήσεις σχετικά με τις επιπτώσεις της πανδημίας Covid-19 στις δραστηριότητες Ε&Α των επιχειρήσεων, προκειμένου να αποτυπώσει τη χρήση ψηφιακών μέσων, εργαλείων και πρακτικών για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η έρευνα είναι σε εξέλιξη, και τα αποτελέσματα αναμένεται να δημοσιευτούν στις αρχές του 2021. Η παραγωγή αυτών των νέων στατιστικών δεν καλύπτεται, επί του παρόντος, από τη νομοθεσία, αλλά οι τεχνικές τηλεδιασκέψεις με τη Eurostat και τον ΟΟΣΑ έδειξαν ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση για τέτοιου είδους στοιχεία.

Στο πλαίσιο της εποπτείας της διαδικασίας τηλεκπαίδευσης, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει ζητήσει από τους παρόχους του δικτύου για την τηλεκπαίδευση την παροχή σχετικών δεδομένων, η οποία εκκρεμεί ακόμη.

Αρχή 1α: Εισαγωγή στοιχείων σχετικών με τον Covid-19 στις αναφορές για τους ΣΒΑ

Στην 6^η έκθεσή της, η Επιτροπή αφιέρωσε ένα σημαντικό μέρος στον συντονιστικό ρόλο της ΕΛΣΤΑΤ στην κατάρτιση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ). Μολονότι η ΕΛΣΤΑΤ δεν έχει καθορισμένο επίσημο ρόλο σε σχέση με τους ΣΒΑ –ο επίσημος συντονισμός διασφαλίζεται από την Προεδρία της Κυβέρνησης– εν τούτοις συμμετέχει ενεργά στο Διυπουργικό Συντονιστικό Δίκτυο για τους ΣΒΑ και έχει αναλάβει ηγετικό ρόλο στην ανάπτυξη και τη διασφάλιση της ποιότητας των εθνικών δεικτών για την Ελλάδα που αναπτύσσονται σε όλο το σύστημα κατάρτισης των δεικτών ΣΒΑ. Επιπλέον, πολλοί από τους δείκτες παράγονται από την ΕΛΣΤΑΤ και άλλους φορείς που είναι μέλη του ΕΛΣΣ. Αυτό είναι θετικό, καθώς σημαίνει ότι η παραγωγή των δεικτών μπορεί να υπαχθεί στις απαιτήσεις της προαναφερθείσας διαδικασίας πιστοποίησης. Σε περιπτώσεις που οι δείκτες παράγονται από Υπουργεία και φορείς εκτός του ΕΛΣΣ, η ΕΛΣΤΑΤ ενθαρρύνει τους φορείς αυτούς να ενταχθούν στο σύστημα. Στην 6^η έκθεσή της, η Επιτροπή επικρότησε αυτή την πρωτοβουλία, καθώς αυτό σημαίνει ότι οι δείκτες ΣΒΑ, άπαξ και πιστοποιηθούν στο πλαίσιο των διαδικασιών του ΕΛΣΣ, θα συμμορφώνονται αυτόματα με τις Θεμελιώδεις Αρχές των Επίσημων Στατιστικών, πράγμα το οποίο αποτελεί απαίτηση που έχει καθορίσει ο ΟΗΕ για τις αναφορές σχετικά με τους ΣΒΑ.

Η έκθεση επισήμανε, επίσης, ότι η ΕΛΣΤΑΤ έχει δημιουργήσει μία αποτελεσματική Εθνική Πλατφόρμα Αναφορών για τους δείκτες ΣΒΑ στον ιστοχώρο της, η οποία περιλαμβάνει άμεση πρόσβαση στα στοιχεία, εργαλεία οπτικοποίησης και δυνατότητα πραγματοποίησης συγκρίσεων με άλλες χώρες. Η Επιτροπή επικρότησε, γενικά, την ενεργό συμμετοχή της ΕΛΣΤΑΤ στους ΣΒΑ.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά, είναι σαφές ότι θέματα όπως ο αντίκτυπος της πανδημίας στην ποιότητα των δεικτών ΣΒΑ που παρέχονται στην ΕΛΣΤΑΤ από άλλους φορείς και η ανάγκη εισαγωγής νέων δεδομένων σχετικών με τον Covid-19 στο σύνολο δεδομένων των ΣΒΑ είναι σχετικά.

Κατά την τελευταία συνεδρίαση της Διυπηρεσιακής Ομάδας Εμπειρογνομόνων για τους Δείκτες ΣΒΑ (Ομάδα Εργασίας IAEG-SDGs), αναφέρθηκε ότι πολλές Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες είχαν αποδιοργανώσεις και καθυστερήσεις στη συλλογή των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την υποστήριξη των ΣΒΑ. Στην ΕΛΣΤΑΤ δεν φαίνεται να υπήρξαν σοβαρά προβλήματα στη διαδικασία παραγωγής των δεικτών. Συγκεκριμένα, δεν σημειώθηκαν καθυστερήσεις στην επικοινωνία της ΕΛΣΤΑΤ με τους εποπτεύοντες φορείς παρακολούθησης (custodian agencies) όσον αφορά στην παροχή δεδομένων ή στην εξέταση της μεθοδολογίας τους.

Κατά την ίδια περίοδο, ολοκληρώθηκε η έρευνα για τα στοιχεία αναφορικά με τους επιμέρους εθνικούς δείκτες (όσον αφορά στα στοιχεία που παράγονται από την ΕΛΣΤΑΤ), ενώ οι άλλοι φορείς του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος ανέλαβαν την ευθύνη για τους δικούς τους δείκτες. Η Εθνική Πλατφόρμα Αναφορών που δημιουργήθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ, επικαιροποιείται διαρκώς. Μία νέα ηλεκτρονική έκδοση που θα παρουσιάζει στο ευρύ κοινό την εξέλιξη των εθνικών δεικτών σχεδιάζεται να δημοσιοποιηθεί έως το τέλος του έτους.

Όσον αφορά σε νέες μεταβλητές, ένα φαινόμενο που θα πρέπει να καλυφθεί είναι ο αντίκτυπος της πανδημίας σε ευάλωτα άτομα όπως γυναίκες, απόρους και περιθωριοποιημένες ομάδες του πληθυσμού. Ο κατάλογος εθνικών δεικτών ήδη περιλαμβάνει τέτοιου είδους αναλύσεις και επομένως δεν χρειάζεται να αναθεωρηθεί.

Η **Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα**, επομένως, ότι ο Covid-19 δεν προκάλεσε σημαντικά προβλήματα όσον αφορά στον ρόλο της ΕΛΣΤΑΤ στην υποστήριξη της Προεδρίας της Κυβέρνησης ως συντονίστρια των δεικτών ΣΒΑ και **ενθαρρύνει** την Αρχή να συνεχίσει να διασφαλίζει την ομαλή κατάρτιση, αξιολόγηση ποιότητας και δημοσίευση των συνόλων δεδομένων, και, όπως ήδη αναφέρθηκε στην 6^η Έκθεση, **συνιστά** να τεθούν σε εφαρμογή οι κατάλληλες διαδικασίες προκειμένου να ενισχυθεί και να καταστεί βιώσιμο το σύστημα που έχει ήδη αναπτυχθεί.

Αρχή 2: Πρόσδος όσον αφορά στην πρόσβαση σε διοικητικά και άλλα δεδομένα υπό το πρίσμα των δυσχερειών με τις έρευνες

Είναι ύψιστης σημασίας η πρόσβαση και χρήση διοικητικών δεδομένων για την παραγωγή Ευρωπαϊκών στατιστικών, καθώς μπορεί να μειώσει τον φόρτο απόκρισης πολιτών και επιχειρήσεων και να βελτιώσει την ποιότητα των στοιχείων. Αυτή η πρόσβαση κατέστη ακόμα πιο σημαντική κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19, αφού τα περιοριστικά μέτρα που έλαβαν οι κυβερνήσεις κατέστησαν δυσχερέστερη την άμεση συλλογή δεδομένων.

Η τακτική διαβίβαση δεδομένων στην ΕΛΣΤΑΤ από διοικητικές πηγές διατηρήθηκε χωρίς σημαντικά προβλήματα, και έτσι δεν διαταράχθηκε η τακτική παραγωγή επίσημων στατιστικών και κατέστη δυνατή η διατήρηση της ποιότητάς τους. Επιπλέον, σημειώθηκε σε

αρκετές περιπτώσεις περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά στην πρόσβαση σε διοικητικά δεδομένα. Η μηνιαία παροχή φορολογικών δεδομένων νωρίτερα, διευκολύνει τη λεπτομερέστερη επεξεργασία των διοικητικών δεδομένων και τη διασταύρωσή τους με δεδομένα που συλλέγονται από έρευνες, διασφαλίζοντας έτσι τη συνολική ποιότητα των στατιστικών επιχειρήσεων ως προς την ακρίβεια και την κάλυψη. Επιπλέον, η ΕΛΣΤΑΤ χρησιμοποίησε αυτά τα φορολογικά δεδομένα και άλλα διοικητικά δεδομένα, για την παραγωγή νέων ad hoc στατιστικών υψηλής συχνότητας προκειμένου να δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα της για τον Covid-19:

- Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών Επιχειρήσεων Παροχής Καταλυμάτων και Υπηρεσιών Εστίασης (μηνιαία)
- Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών Επιχειρήσεων σε Αναστολή Λειτουργίας λόγω της πανδημίας COVID-19 (μηνιαία)
- Εξέλιξη Κύκλου Εργασιών Επιχειρήσεων του Λιανικού Εμπορίου (μηνιαία)
- Εβδομαδιαία Στοιχεία Θανάτων (μηνιαία)
- Εκτίμηση για τις Προσδοκίες των Ελληνικών Εξαγωγικών Επιχειρήσεων

Οι στατιστικές αυτές συνοδεύονται από σύντομες μεθοδολογικές σημειώσεις ενσωματωμένες στα σχετικά δελτία τύπου.

Μολονότι η **Επιτροπή υποστηρίζει** την παροχή ad hoc δημοσιεύσεων βασισμένων σε πειραματικές στατιστικές προκειμένου να αντικατοπτρίζονται επαρκώς οι κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια της κρίσης Covid-19, **υπογραμμίζει** τη σημασία της επικοινωνίας της ποιότητάς τους στους χρήστες με σαφήνεια.

Η ΕΛΣΤΑΤ κατάφερε, επίσης, να λαμβάνει, νωρίτερα, δεδομένα για τους θανάτους από τα Ληξιαρχεία, γεγονός το οποίο κατέστησε δυνατή την κατάρτιση ad hoc στατιστικών για τον συνολικό αριθμό εβδομαδιαίων θανάτων. Τα στοιχεία για τους εβδομαδιαίους θανάτους διαβιβάζονται στη Eurostat και δημοσιεύονται αντιστοίχως σε εθνικό επίπεδο.

Σημειώθηκε, επίσης, πρόοδος στην παροχή δεδομένων για την καταγεγραμμένη ανεργία, δεδομένων από τη Βάση Δεδομένων Τέλους Διανυκτέρευσης και ετήσιων δεδομένων από τις οικονομικές καταστάσεις επιχειρήσεων. Δεν έχουν, όμως, ληφθεί ακόμη δημογραφικά δεδομένα επιχειρήσεων, καθώς η κατάλληλη υποδομή είναι στο στάδιο ανάπτυξης.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΕΛΣΤΑΤ έχει ολοένα και μεγαλύτερη επιτυχία στη διαπραγμάτευση με τις κρατικές αρχές με σκοπό τη λήψη διοικητικών δεδομένων για την παραγωγή επίσημων στατιστικών. Η **Επιτροπή συμφωνεί** ότι οι διαπραγματεύσεις με τις αρμόδιες Αρχές, και στη συνέχεια ο καθορισμός όλων των τεχνικών διαδικασιών για τη διαβίβαση διοικητικών δεδομένων και την προσαρμογή του πληροφοριακού συστήματος ενδέχεται να διαρκέσουν πολύ, σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμα και αρκετά χρόνια. Ως εκ τούτου, η **Επιτροπή ενθαρρύνει** την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει τις προσπάθειές της για την απόκτηση περισσότερων διοικητικών πηγών, καθώς και για την επέκταση του περιεχομένου των παρεχόμενων δεδομένων ή τη λήψη αυτών νωρίτερα.

Επιπλέον, η **Επιτροπή συνιστά** στην ΕΛΣΤΑΤ όχι μόνο να συνεργάζεται με τις διοικητικές Αρχές για την απόκτηση των δεδομένων τους, αλλά και, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 7 του Άρθρου 11, του Ελληνικού Στατιστικού Νόμου 3832/2010 όπως ισχύει, να συμμετέχει στον σχεδιασμό νέων συνόλων διοικητικών δεδομένων ή να επηρεάζει το περιεχόμενο των υφιστάμενων διοικητικών μητρώων. Η συμπερίληψη σχετικών δεδομένων θα μπορούσε σε ορισμένες περιπτώσεις να επιτρέψει τη διακοπή διενέργειας μιας έρευνας μερικώς ή στο σύνολό της.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός παράγει ολοένα και μεγαλύτερες ποσότητες δεδομένων, γεγονός που παρέχει την ευκαιρία ανάπτυξης νέων στατιστικών, συμπλήρωσης ήδη υφιστάμενων στατιστικών και αύξησης του βαθμού λεπτομέρειάς τους ή της ποιότητάς τους.

Στο πεδίο αυτό, η ΕΛΣΤΑΤ εντατικοποίησε τις προσπάθειές της για τη διερεύνηση της χρήσης δεδομένων από ιστοσυγκομιδή (web-scraped) και δεδομένων σάρωσης για την παραγωγή στατιστικών, ιδίως στατιστικών τιμών. Δοκιμάζονται τεχνικές ιστοσυγκομιδής (web-scraping) για τη συλλογή τιμών επίπλων και συσκευών. Η ΕΛΣΤΑΤ επισημαίνει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν τεχνικές και νομικές πτυχές που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν, καθώς η ιστοσυγκομιδή δεν επιτρέπεται πάντοτε χωρίς τη συγκατάθεση του ιδιοκτήτη του ιστοχώρου.

Η **Επιτροπή συνιστά** στην ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει να δοκιμάζει διαφορετικές τεχνικές για τη συλλογή δεδομένων από διάφορες νέες πηγές και να αναπτύξει μεθόδους για την ενσωμάτωση των δεδομένων στη διαδικασία παραγωγής. Η ΕΛΣΤΑΤ θα μπορούσε, επίσης, να συμμετέχει στην ανταλλαγή εμπειριών που αποκτώνται σε άλλα Κράτη Μέλη και να συμβάλει στη συζήτηση εντός του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος, με σκοπό να επηρεάσει τη θέσπιση σαφών και δίκαιων κανόνων για την πρόσβαση και την επαναχρησιμοποίηση δεδομένων που πραγματοποιείται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αρχή 2: Χρήση διοικητικών ή άλλων δεδομένων στην Απογραφή

Τον Απρίλιο του 2020, η ΕΛΣΤΑΤ κατάφερε να λάβει από την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης ένα αρχείο δεδομένων που περιείχε ατομικά στοιχεία, όπως ονοματεπώνυμο, όνομα πατρός και μητρός, φύλο, ημερομηνία γέννησης, χώρα γέννησης, υπηκοότητα, ταχυδρομική διεύθυνση για τους κατοίκους Ελλάδος στους οποίους έχει αποδοθεί αριθμός μητρώου κοινωνικής ασφάλισης. Η ΕΛΣΤΑΤ διερευνά τη δυνατότητα χρήσης αυτών των δεδομένων για τις προ-απογραφικές εργασίες της Απογραφής Πληθυσμού και Κατοικιών. Η ΕΛΣΤΑΤ εξετάζει επίσης τη δυνατότητα απόκτησης άλλων ειδικών συνόλων δεδομένων που θα μπορούσαν να διευκολύνουν την απογραφή και να επιτρέψουν τη διενέργεια, σε πρώιμο στάδιο, ελέγχων ποιότητας στα συλλεγόμενα δεδομένα.

Η **Επιτροπή υποστηρίζει** την ΕΛΣΤΑΤ στην απόκτηση πρόσβασης σε όσο το δυνατόν περισσότερα διοικητικά δεδομένα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό της Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών 2021.

Η **Επιτροπή επικροτεί** το γεγονός ότι η ΕΛΣΤΑΤ συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, το οποίο έχει ένα σχέδιο διαλειτουργικότητας με διάφορες διοικητικές βάσεις δεδομένων. Η συνεργασία αυτή συνάδει με τον δείκτη 2.2 του ΚΟΠ. Εάν η διαλειτουργικότητα επιτρέψει τη σύνδεση δεδομένων από διαφορετικά μητρώα, αυτό θα αποτελέσει μια μεγάλη ευκαιρία για την ΕΛΣΤΑΤ, προκειμένου να χρησιμοποιήσει αυτά τα δεδομένα όχι μόνο για τις απογραφές αλλά και για άλλες στατιστικές. Η **Επιτροπή τονίζει** ότι αυτή η διαδικασία προϋποθέτει την ανάπτυξη διαφορετικών μεθόδων οι οποίες πρέπει να δοκιμαστούν ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα των παραγόμενων στοιχείων. Φαίνεται, επομένως, ότι ακόμα και αν δεν είναι δυνατή για την απογραφή του 2021 μια τόσο ευρεία χρήση διαφορετικών διοικητικών βάσεων δεδομένων, θα μπορούσε αυτή να εφαρμοστεί στην παραγωγή στατιστικών πληθυσμού από το 2024 και εξής, όπως προβλέπεται στο υπό συζήτηση σχέδιο Κανονισμού σχετικά με τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές για την Απογραφή και τον Πληθυσμό (ESOP).

Αρχή 2: Άλλες επιδράσεις της κρίσης του Covid-19 στην Απογραφή (αλλαγή ημερομηνίας και τρόπου συλλογής δεδομένων)

Προκειμένου να τηρηθούν όλα τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της δημόσιας υγείας, η Απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας, η οποία είχε προγραμματισθεί να διενεργηθεί από τον Οκτώβριο έως τον Δεκέμβριο του 2020, αναβλήθηκε για την άνοιξη του 2021. Το νέο σχέδιο συλλογής δεδομένων βασίζεται κυρίως στην ηλεκτρονική αυτο-απογραφή των κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Όπου η αυτο-απογραφή δεν είναι δυνατή, η συλλογή δεδομένων θα γίνει είτε τηλεφωνικά είτε με προσωπικές συνεντεύξεις που θα πραγματοποιηθούν στους χώρους των δημοτικών/κοινοτικών Αρχών ή των αγροτικών συνεταιρισμών. Όλες οι προσωπικές συνεντεύξεις θα διενεργηθούν σύμφωνα με τα μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας.

Ομοίως, έχει προσαρμοστεί ο τρόπος συλλογής δεδομένων για την Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών. Η Απογραφή θα βασιστεί σε αυτο-απογραφή των νοικοκυριών μέσω διαδικτυακής εφαρμογής. Παράλληλα, όσοι δεν αυτο-απογραφούν θα απογραφούν μέσω προσωπικών συνεντεύξεων, αφού κλείσουν ραντεβού με τον συνεντεύκτη, στις εγκαταστάσεις των δημοτικών ή κοινοτικών γραφείων ή ακόμα και στα σπίτια τους, με την επιφύλαξη των μέτρων ασφαλείας που θα ισχύουν. Σύμφωνα με το νέο σχέδιο, η Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών θα διενεργηθεί τον Οκτώβριο του 2021 αντί τον Μάιο του 2021, ώστε να υπάρξει επαρκής χρόνος προσαρμογής στη νέα μέθοδο και να αποφευχθεί η επικάλυψη φόρτου εργασίας με την Απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας.

Η **Επιτροπή υποστηρίζει** τις προσπάθειες της ΕΛΣΤΑΤ να επανασχεδιάσει τις απογραφές και να διενεργήσει την απογραφή πληθυσμού-κατοικιών το 2021. Η Επιτροπή **προτρέπει** την Ελληνική Κυβέρνηση να εξασφαλίσει τους αναγκαίους πόρους για την έγκαιρη και αποτελεσματική διενέργεια των Απογραφών Γεωργίας-Κτηνοτροφίας και Πληθυσμού-Κατοικιών.

Αρχή 3: Επίδραση της κρίσης του Covid-19 στον προϋπολογισμό και τη διάθεση πόρων στην ΕΛΣΤΑΤ και στο ΕΛΣΣ

Όπως προαναφέρθηκε στο πλαίσιο της Αρχής 2, οι Απογραφές Πληθυσμού-Κατοικιών και Γεωργίας-Κτηνοτροφίας επανασχεδιάστηκαν για νέες ημερομηνίες διενέργειας και με νέους τρόπους συλλογής δεδομένων, λόγω της πανδημίας του Covid-19.

Αφενός, οι αλλαγές αυτές είχαν ως αποτέλεσμα να μεταφερθούν κάποιες δαπάνες από το 2020 στο 2021. Η ΕΛΣΤΑΤ έχει ήδη ζητήσει και έχει λάβει το 50% της εγκριθείσας χρηματοδότησης από το Υπουργείο Οικονομικών, και θα λάβει το υπόλοιπο μέρος της χρηματοδότησης προκειμένου να το χρησιμοποιήσει το 2021, κατόπιν έγκρισης του Υπουργού Οικονομικών. Για το έτος 2020, αυτό σημαίνει καθαρό πλεόνασμα μετρητών.

Μία άλλη επίπτωση της πανδημίας του Covid-19 στον προϋπολογισμό της ΕΛΣΤΑΤ του 2020 είναι η αντικατάσταση των συσκέψεων της Eurostat με φυσική παρουσία από γραπτές διαβουλεύσεις και τηλεδιασκέψεις. Το γεγονός αυτό αύξησε και πάλι τη ρευστότητα της ΕΛΣΤΑΤ. Επιπλέον, κάποιες προγραμματισμένες δράσεις έχουν αναβληθεί ή ματαιωθεί, όπως η συμμετοχή υπαλλήλων της ΕΛΣΤΑΤ σε σεμινάρια που διοργανώνονται από τη Eurostat ή από άλλες Στατιστικές Υπηρεσίες και η ακύρωση της 85^{ης} Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, στην οποία η ΕΛΣΤΑΤ συμμετέχει κάθε χρόνο με επιτυχία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την εξοικονόμηση των αντίστοιχων προϋπολογισθέντων κονδυλίων.

Αφετέρου, τα νέα σχέδια αύξησαν εν μέρει το κόστος των Απογραφών. Επομένως, κατά την υποβολή του Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2021, η ΕΛΣΤΑΤ ζήτησε αύξηση χρηματοδότησης. Επιπλέον, έχουν προβλεφθεί πρόσθετες δαπάνες, ως αποτέλεσμα της πρόσφατης έγκρισης για την πρόσληψη νέου προσωπικού, λόγω της νέας οργανωτικής δομής. Εάν, όμως, όπως έχει σχεδιαστεί και εγκριθεί, εκταμιευθεί ο προϋπολογισμός και των δύο ετών, θα πρέπει να επαρκεί για την κάλυψη των εξόδων.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει όλους τους αρμόδιους για την παροχή των αναγκαίων οικονομικών πόρων να συνεχίσουν να επιδεικνύουν την αίσθηση του επείγοντος και την απαραίτητη ευελιξία ώστε να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα επαρκών πόρων για το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα και ειδικότερα για τις Απογραφές, σύμφωνα με τη Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές που υιοθετήθηκε το 2012.

Αρχή 4: Θέματα ποιότητας που προκύπτουν από νέες μορφές συλλογής δεδομένων κατά τη διάρκεια και μετά την κρίση του Covid-19 (Μετάβαση από προσωπικές συνεντεύξεις σε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις).

Όπως και στις περισσότερες άλλες χώρες, ανακοινώθηκαν από την Ελληνική Κυβέρνηση εθνικά περιοριστικά μέτρα (lockdown) με σκοπό να σταματήσει η διάδοση του Covid-19. Τα

μέτρα αυτά συνεπάγονταν την ανάγκη ουσιαστικής αλλαγής των εργασιών της Στατιστικής Υπηρεσίας και, ειδικότερα, της μορφής της συλλογής δεδομένων από τις μονάδες αναφοράς, είτε πρόκειται για άτομα, για επιχειρήσεις ή για εκμεταλλεύσεις. Μία σημαντική πτυχή αυτής της αλλαγής ήταν η μετάβαση από τις προσωπικές συνεντεύξεις σε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις (κυρίως μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή τηλεφώνου). Μία άλλη πτυχή είναι η συμπληρωματική χρήση διοικητικών πηγών με σκοπό την κάλυψη των κενών των δεδομένων ή τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων στατιστικών.

Η ΕΛΣΤΑΤ έλαβε μέτρα για τη διασφάλιση της ποιότητας των παραγόμενων στατιστικών. Καταρτίστηκαν ειδικές οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές, καθώς και το απαραίτητο βοηθητικό υλικό για κάθε στατιστική έρευνα, και δόθηκαν στο προσωπικό της ΕΛΣΤΑΤ στην περιφέρεια και στους συνεντεύκτες. Επιπλέον, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στον έλεγχο των συλλεγόμενων δεδομένων μέσω πρόσθετων ή/και ειδικών ελέγχων εγκυρότητας και ποιότητας.

Σε ορισμένες περιπτώσεις κατέστη δυνατή η χρησιμοποίηση πρόσθετων δεδομένων προερχόμενων από διοικητικές πηγές, όπως:

- Φορολογικά δεδομένα (δεδομένα ΦΠΑ και Τέλους Διανυκτέρευσης)
- Δεδομένα από τη Βάση Δεδομένων των Υγειονομικών Πρωτοκόλλων στο πλαίσιο της έρευνας καταλυμάτων διαμονής
- Δεδομένα ΦΠΑ για Βραχυπρόθεσμες Στατιστικές

Στην Έρευνα Εργατικού Δυναμικού προστέθηκε ένα επιπλέον ερωτηματολόγιο προκειμένου να συλλεγούν συμπληρωματικά και ακριβέστερα στοιχεία για την απασχόληση/ανεργία, καθώς και για την κατάρτιση των μεταβλητών COVIDE και COVIDA. Πρόκειται για δύο ειδικές μεταβλητές που εισήχθησαν στην έρευνα για να απεικονίσουν τις επιπτώσεις του Covid-19 στο καθεστώς απασχόλησης των ατόμων, αλλά και για να επιτρέψουν τη διενέργεια ελέγχων ποιότητας.

Αναφορικά με τις στατιστικές επιχειρήσεων, πολλές επιχειρήσεις ήταν, εν μέρει τουλάχιστον, σε καθεστώς τηλεργασίας και, επομένως, μπόρεσαν να προσαρμοστούν εύκολα σε εξ αποστάσεως και ηλεκτρονικούς τρόπους επικοινωνίας με την ΕΛΣΤΑΤ. Αυτό συνέβη ιδίως στην περίπτωση των Βραχυπρόθεσμων Στατιστικών, καθώς αυτές οι συλλογές δεδομένων έχουν την υψηλότερη συχνότητα.

Εν γένει, διαδικτυακά (web) ερωτηματολόγια χρησιμοποιούνταν ήδη σε αρκετές έρευνες πριν από την πανδημία. Η κρίση, όμως, επιτάχυνε τη χρήση τους και την έκανε πιο εκτεταμένη. Με βάση τη δομή και το περιεχόμενο τέτοιων ερωτηματολογίων, δεν θα είναι εύκολο να υπάρξουν περιπτώσεις υποβολής εσφαλμένων στοιχείων, αφού οι επιχειρήσεις έχουν ήδη προσαρμοστεί σε συνθήκες τηλεργασίας και έχουν διαθέσιμα όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Η ακρίβεια των συλλεχθέντων δεδομένων διασταυρώθηκε με διαθέσιμα δεδομένα από άλλες πηγές, κυρίως διοικητικά

φορολογικά δεδομένα. Δεν παρατηρήθηκαν ουσιαστικές αποκλίσεις μεταξύ συλλεχθέντων δεδομένων και διοικητικών δεδομένων κατά την περίοδο της πανδημίας.

Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι δεν ανέκυψαν μείζονα θέματα ποιότητας λόγω της μετάβασης από προσωπικές σε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις στους διάφορους στατιστικούς τομείς. Η Επιτροπή επισημαίνει την ευκαιρία που δίνει η κρίση του Covid-19 για να γίνει μια σθεναρή και βιώσιμη κίνηση προς την ηλεκτρονική συλλογή δεδομένων με ταυτόχρονη βελτίωση των αλγόριθμων ελέγχου, και να βασιστεί η στατιστική παραγωγή στη συγχώνευση πολλαπλών πηγών δεδομένων. Είναι αναγκαίο να εξετασθούν πιθανές νέες μέθοδοι ελέγχου ποιότητας, ώστε να διασφαλιστεί η διατήρηση της αξιοπιστίας αυτών των νέων τύπων συλλογής δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, ίσως αποδειχθούν χρήσιμες οι διεθνείς ανταλλαγές δεδομένων.

Αρχή 5: Θέματα ιδιωτικότητας λόγω της ζήτησης για ευαίσθητα δεδομένα στο πλαίσιο του Covid-19

Η ΕΛΣΤΑΤ δεν ασχολείται επί του παρόντος με την επεξεργασία δεδομένων υγείας ή άλλων ευαίσθητων δεδομένων στο πλαίσιο του Covid-19. Αυτή η εργασία εκτελείται από το Υπουργείο Υγείας και τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Όσον αφορά σε δεδομένα υγείας του προσωπικού της ΕΛΣΤΑΤ που σχετίζονται με τον Covid-19, η ΕΛΣΤΑΤ έχει προσδιορίσει εσωτερικές διαδικασίες για τη διαχείριση ύποπτων ή επιβεβαιωμένων κρουσμάτων Covid-19. Οι διαδικασίες αυτές έχουν κοινοποιηθεί στο προσωπικό μέσω εσωτερικής εγκυκλίου. Σε όλες τις περιπτώσεις, η επεξεργασία των δεδομένων του προσωπικού γίνεται στη βάση νομικής υποχρέωσης και προστασίας της δημόσιας υγείας (Άρθρο 9 του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων-ΓΚΠΔ), σύμφωνα με τους κανόνες και τα πρωτόκολλα που εκδίδονται από τις αρμόδιες Αρχές, καθώς και σύμφωνα με τις αρχές προστασίας προσωπικών δεδομένων που προβλέπονται στη νομοθεσία. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η ΕΛΣΤΑΤ συλλέγει τα ελάχιστα απαιτούμενα δεδομένα (μη συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με τον Covid-19 δεδομένων υγείας) για τη χορήγηση αδειών απουσίας, εάν χρειαστεί.

Επιπλέον, σύμφωνα με αναφορές της, η ΕΛΣΤΑΤ απέρριψε τα σχέδια για τη λειτουργία, στις εγκαταστάσεις της, θερμικών καμερών ή άλλων συσκευών μέτρησης θερμοκρασίας σώματος, για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Η Επιτροπή θα συνιστούσε στην ΕΛΣΤΑΤ, σε περίπτωση μελλοντικής συμμετοχής της στην παραγωγή στατιστικών σχετικών με τον Covid-19, να συμβουλευτεί τις σχετικές

κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται από την Εθνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων⁷.

Αρχή 6: Θέματα σχετικά με την εγκαιρότητα των στοιχείων

Υπό το πρίσμα των νέων συνθηκών που επικράτησαν λόγω της κρίσης του Covid-19, η ΕΛΣΤΑΤ έλαβε ειδικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει την υγεία του προσωπικού της, ξεκινώντας ταυτόχρονα νέες δράσεις όσον αφορά στη διενέργεια και την εκπόνηση των στατιστικών ερευνών της. Παρά τις δυσκολίες που προέκυψαν από τις νέες συνθήκες εργασίας και την εξ αποστάσεως συλλογή δεδομένων στις περισσότερες έρευνες, δεν παρατηρήθηκαν σημαντικά προβλήματα εγκαιρότητας.

Μικρά προβλήματα εγκαιρότητας στον τομέα των στατιστικών επιχειρήσεων και ορισμένων κοινωνικών στατιστικών δεν συνδέονταν άμεσα με την πανδημία του Covid-19. Αντιθέτως, στην περίπτωση των νέων στατιστικών για τους εβδομαδιαίους θανάτους, καταβλήθηκαν μεγάλες προσπάθειες για την ανάπτυξη ενός συστήματος παραγωγής τους, καθώς και για τη βελτίωση της εγκαιρότητάς τους.

Η μόνη αξιοσημείωτη επίπτωση στην εγκαιρότητα παρατηρήθηκε στις στατιστικές τουρισμού. Η αναστολή λειτουργίας των τουριστικών καταλυμάτων κατά τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο του 2020 δεν επέτρεψε τη συμπληρωματική συλλογή δεδομένων για τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις από εποχιακά, κυρίως, καταλύματα, προκειμένου να αντιμετωπιστεί η μη-απόκριση στη συλλογή μηνιαίων δεδομένων του προηγούμενου έτους. Για τη συλλογή των τελικών δεδομένων για το έτος 2019, χρησιμοποιήθηκαν πρόσθετα δεδομένα από διοικητικές πηγές σε συνδυασμό με στατιστικές μεθόδους για την αντιμετώπιση της μη-απόκρισης. Ως εκ τούτου, τα σχετικά στοιχεία για τη δυναμικότητα και πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων υποβλήθηκαν με καθυστέρηση, δηλ. μετά την προθεσμία της 30^{ης} Ιουνίου. Επιπλέον, σημειώθηκε μικρή καθυστέρηση στη διαβίβαση στοιχείων για το έτος αναφοράς 2019, σχετικά με τον εθνικό τουρισμό και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του, λόγω του ότι απαιτήθηκαν πρόσθετοι έλεγχοι ποιότητας και ανάλυση των δεδομένων προκειμένου να διατηρηθεί η ποιότητα των παραγόμενων στατιστικών.

Συνολικά, η εγκαιρότητα δεν επηρεάστηκε σοβαρά από την κρίση του Covid-19 και καταβλήθηκαν προσπάθειες για την αντιμετώπιση οποιουδήποτε παρουσιασθέντος προβλήματος.

⁷ Π.χ. https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/ohjeet/guidelines-032020-processing-data-concerning-health-purpose_en

Αρχή 6: Η επικοινωνία της ΕΛΣΤΑΤ σχετικά με την κρίση του Covid-19

Από την αρχή της κρίσης του Covid-19 τον Μάρτιο, η ΕΛΣΤΑΤ ακολούθησε μια πολύ ενεργή και σφαιρική επικοινωνιακή στρατηγική, τα στοιχεία της οποίας αποτυπώνονται σε ένα χρονοδιάγραμμα που παρέχεται στον ιστοχώρο της⁸. Τα στοιχεία αυτά είναι, μεταξύ άλλων: διοικητικές ανακοινώσεις για την αναστολή των συνεντεύξεων με φυσική παρουσία και της προσέλευσης στην Κεντρική Υπηρεσία και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες, παραπομπή σε διαδικτυακές υπηρεσίες, μία σειρά infographics για θέματα σχετικά με τον Covid-19 στους λογαριασμούς της ΕΛΣΤΑΤ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Επιπλέον, μία ειδική ιστοσελίδα παρέχει άμεση και εύκολη πρόσβαση σε προγραμματισμένες και δημοσιευμένες νέες στατιστικές που καταρτίστηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ κατά την περίοδο της πανδημίας, καθώς και χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις αλλαγές στη λειτουργία της ΕΛΣΤΑΤ και τη διενέργεια των ερευνών της. Επιπλέον, η ΕΛΣΤΑΤ ανέπτυξε μία σειρά νέων στατιστικών προϊόντων, όπως προαναφέρθηκε στην Αρχή 2.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προσπάθειες στον τομέα της ανάπτυξης στατιστικής παιδείας. Στο πλαίσιο της στρατηγικής της σε αυτόν τον τομέα, η ΕΛΣΤΑΤ δημιούργησε μία διαδικτυακή εκπαιδευτική πλατφόρμα⁹ για μαθητές και τους δασκάλους τους με κουίζ, ασκήσεις στατιστικής και εκπαιδευτικό υλικό, παρέχοντας πολύ χρήσιμο υλικό, κυρίως τον καιρό που ήταν κλειστά τα σχολεία.

Η Επιτροπή επικροτεί την προορατική στάση που υιοθέτησε η ΕΛΣΤΑΤ παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες και στατιστικό υλικό στο ευρύ κοινό. Ορισμένα στοιχεία θα μπορούσαν να αποτελέσουν παράδειγμα για άλλες Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες. Όπως ήδη επισήμανε στην 6^η Έκθεσή της, η **Επιτροπή ενθαρρύνει** την ΕΛΣΤΑΤ να εντατικοποιήσει τέτοιες δράσεις.

Διατομεακά θέματα: η Ευρωπαϊκή διάσταση κατά την κρίση του Covid-19

Η κρίση του Covid-19 έπληξε ταυτόχρονα, αν και με διαφορετική ένταση, όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ. Ως εκ τούτου, υπάρχουν πολλά κοινά σημεία στην ανταπόκριση που αναμένει η κοινωνία από τις εθνικές διοικήσεις εν γένει και, ειδικότερα, από τους στατιστικούς Οργανισμούς. Αυτά περιλαμβάνουν τις παράλληλες ανάγκες για νέα σύνολα δεδομένων, τη ζήτηση για συγκρίσιμα δεδομένα μεταξύ χωρών, παρόμοιες προκλήσεις όσον αφορά στις σημαντικές αλλαγές στη συλλογή βασικών πληροφοριών, και τις προκύπτουσες προκλήσεις ως προς την ποιότητα που όλα αυτά συνεπάγονται. Επομένως, είναι εύλογο να διερευνηθεί κατά πόσον έχουν πραγματοποιηθεί χρήσιμες συντονισμένες ενέργειες καθοδηγούμενες από θεσμικά όργανα της ΕΕ.

⁸ <https://www.statistics.gr/el/covid-19>

⁹ <https://www.statistics.gr/el/edu-games>

Η ΕΛΣΤΑΤ αναφέρει ότι είναι πολύ ικανοποιημένη από τον τρόπο με τον οποίο αντέδρασαν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, ειδικότερα η Eurostat, τόσο χρονικά όσο και στην ουσία. Η ειδική ενότητα στον ιστοχώρο της Eurostat¹⁰ περιλάμβανε στις 3 Δεκεμβρίου 2020 περίπου 30 κατευθυντήριες γραμμές, εκ των οποίων περισσότερες από 10 εκδόθηκαν κατά την περίοδο των περιοριστικών μέτρων από Μάρτιο έως Μάιο. Πρόσθετες σχετικές κατευθυντήριες γραμμές που καταρτίστηκαν από άλλους διεθνείς φορείς, όπως το ΔΝΤ και ο ΟΟΣΑ, διατέθηκαν μέσω της Eurostat στο Ευρωπαϊκό Στατιστικό Σύστημα.

Επιπλέον, οργανώθηκαν η κατάρτιση ερωτηματολογίων ερευνών στην ΕΕ, διάφορες εικονικές συσκέψεις ομάδων εργασίας, workshops και ειδικά φόρουμ, όπου συζητήθηκαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών μεταξύ εμπειρογνομόνων από διαφορετικά Κράτη Μέλη όσον αφορά στη νέα κατάσταση που προέκυψε από τον Covid-19.

Εξετάστηκαν τα ακόλουθα πιο σημαντικά μεθοδολογικά θέματα και δόθηκαν αντίστοιχες οδηγίες:

- **Εθνικοί λογαριασμοί:** ταξινόμηση συναλλαγών για το Α΄ & το Β΄ τρίμηνο του 2020 στους Λογαριασμούς Γενικής Κυβέρνησης· νέες ad-hoc προσαρμογές για «ανασταλείσες πληρωμές» φόρων και ασφαλιστικών εισφορών· «μεταδεδομένα» της Eurostat για τις Δημοσιονομικές Στατιστικές (GFS) Β΄ Τριμήνου 2020.
- **Στατιστικές Επιχειρήσεων:** χαμηλότερο ποσοστό απόκρισης· έλλειψη δεδομένων από επιχειρήσεις σε αναστολή λειτουργίας· εποχική διόρθωση Βραχυπρόθεσμων Στατιστικών· υποκατάσταση δεδομένων που λείπουν σε δείκτες τιμών και άλλους δείκτες· επάρκεια πρωτογενών δεδομένων για την κατάρτιση Στατιστικών Διεθνούς Εμπορίου Αγαθών.
- **Στατιστικές Γεωργίας:** θέματα που άπτονται της διενέργειας της Απογραφής Γεωργίας-Κτηνοτροφίας (μέθοδος και χρονοδιάγραμμα)
- **Στατιστικές Πληθυσμού και Κοινωνικές Στατιστικές:** ειδικά μεθοδολογικά θέματα σχετικά με τον νέο σχεδιασμό των Απογραφών Πληθυσμού-Κατοικιών· εισαγωγή καινοτόμων εργαλείων στην Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών και στην Έρευνα Χρήσης Χρόνου· κωδικοποίηση του Covid-19 στις στατιστικές Εργατικών Ατυχημάτων και Επαγγελματικών Ασθενειών· αντιμετώπιση ανέργων, κόστους εργασίας κτλ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι έχουν ενσωματωθεί προαιρετικές ερωτήσεις στο νέο ερωτηματολόγιο της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC) προκειμένου να αποτυπωθεί ο αντίκτυπος της πανδημίας στις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού (τηλεργασία, τηλεκπαίδευση, αλλαγές στο εισόδημα κτλ.). Σύμφωνα με μια άτυπη συμφωνία, οι μεταβλητές αυτές αναμένεται να διαβιβαστούν στη Eurostat έως τις 15 Δεκεμβρίου 2020.

¹⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/metadata/covid-19-support-for-statisticians>

Η ΕΛΣΤΑΤ θεωρεί ότι η υποστήριξη από τη Eurostat ήταν επαρκής και χρήσιμη όσον αφορά στην πληρότητα και την εγκαιρότητα. Η **Επιτροπή υπογραμμίζει** ότι αυτές οι κοινές προσεγγίσεις βελτιώνουν την ποιότητα των αποτελεσμάτων και ειδικότερα τη συγκρισιμότητά τους μεταξύ χωρών. Η **Επιτροπή επικροτεί**, επίσης, το γεγονός ότι η ΕΛΣΤΑΤ συμμετείχε ενεργά στις ανταλλαγές σε επίπεδο ΕΕ για θέματα κοινού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο της πανδημίας, και **συνιστά** να ακολουθούνται οι προκύπτουσες μεθοδολογικές σημειώσεις και οδηγίες σε όλες τις περιπτώσεις όταν πρόκειται για την ποιότητα των στατιστικών.

B. Γενικά θέματα και πρόδος στην εφαρμογή του ΚΟΠ στο ΕΛΣΣ

Διατομεακά θέματα: Πρόδος στη λειτουργία και οργάνωση της ΕΛΣΤΑΤ (Αρχές 3,4)

Στην 6^η Έκθεσή της, η Επιτροπή ανέφερε ότι πιστεύει πως οι πόροι που χορηγούνται στις στατιστικές Αρχές, ως προς τις εγκεκριμένες οργανικές θέσεις, είναι επαρκείς για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των εθνικών και των ευρωπαϊκών στατιστικών. Η Επιτροπή τόνισε, επίσης, ότι είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η έγκαιρη κάλυψη των κενών θέσεων προτεραιότητας με ικανό και ειδικευμένο προσωπικό, και ότι θα μπορούσαν να αποφευχθούν σημαντικές καθυστερήσεις στις προσλήψεις.

Η έκθεση επισήμανε, επίσης, ότι μπορεί να είναι δύσκολη η εύρεση επαγγελματιών με τις κατάλληλες δεξιότητες, ιδιαίτερα σε ορισμένους τομείς όπου η εξειδίκευση εξελίσσεται πολύ γρήγορα, όπως συμβαίνει με τις λειτουργίες στον τομέα της πληροφορικής. Η Επιτροπή πρότεινε ότι σε αυτήν, και σε άλλες ίσως περιπτώσεις, η εξωτερική ανάθεση (outsourcing) θα μπορούσε να αποδειχθεί ότι είναι μια δυνατότητα για τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας προσωπικού με την ικανότητα ταχείας προσαρμογής στη διαρκώς μεταβαλλόμενη τεχνολογία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή συνέστησε στην ΕΛΣΤΑΤ να διερευνήσει και, εάν κριθεί σκόπιμο, να θεσπίσει διαδικασίες για μια ευέλικτη μετάβαση από την άμεση πρόσληψη σε συγκεκριμένες συμβάσεις με ομάδες ειδικών σε κατάλληλες θέσεις.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, στις 11 Νοεμβρίου του 2020, οι υπάλληλοι που κατείχαν οργανική θέση στη Στατιστική Αρχή, εξαιρουμένων των αποσπασμένων υπαλλήλων, ανέρχονταν σε 687.

Υπάρχουν διαδικασίες για την πρόσληψη νέου προσωπικού, και οι ακόλουθες πρόσφατες εξελίξεις είναι σχετικές με το θέμα αυτό:

Ημερομηνία/Περίοδος	Ενέργεια
16/7/2020	Έγκριση από το Υπουργείο Εσωτερικών για την κάλυψη, σε πρώτο στάδιο, των 6 από τις 10 οργανικές θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, δυνάμει του Άρθρου 20 του Ελληνικού Στατιστικού Νόμου. Εκκρεμεί η δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης.
Αύγουστος 2020	Σύνταξη και υποβολή από την ΕΛΣΤΑΤ αιτήματος για την πρόσληψη 281 μονίμων υπαλλήλων.
30/9/2020	Έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο της πρόσληψης από την ΕΛΣΤΑΤ, το 2021, 127 από τους παραπάνω 281 μονίμους υπαλλήλους.

2/11/2020

Αίτημα της ΕΛΣΤΑΤ για την κάλυψη άλλων 66 οργανικών θέσεων με μετατάξεις, μέσω του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι επίκειται η πρόσληψη άλλων 9 υπαλλήλων στην ΕΛΣΤΑΤ, κατόπιν εγκριτικών αποφάσεων του Υπουργείου Εσωτερικών. Για 5 από τους 9 προαναφερθέντες υπαλλήλους, η απόφαση για τον διορισμό τους στην ΕΛΣΤΑΤ αναμένεται να προωθηθεί προς υπογραφή μετά την έκδοση από το Υπουργείο Εσωτερικών της απόφασης κατανομής των νεοδιοριζόμενων στις διάφορες Δημόσιες Υπηρεσίες. Η διαδικασία για τον διορισμό των υπόλοιπων 4 υπαλλήλων αναμένεται να ξεκινήσει μόλις εκδοθούν οι σχετικοί κατάλογοι διοριζομένων.

Όσον αφορά στην πρόσληψη 115 συμβασιούχων, με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, για τις ανάγκες της Απογραφής Γεωργίας-Κτηνοτροφίας έτους 2020, έχει συνταχθεί η σχετική προκήρυξη, κατόπιν έγκρισης από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), και πρόκειται να δημοσιευθεί. Ομοίως, θα ακολουθήσει η σύνταξη και δημοσίευση της αντίστοιχης προκήρυξης για την πρόσληψη 301 συμβασιούχων για τις ανάγκες των Απογραφών Κτιρίων και Πληθυσμού-Κατοικιών, έτους 2021.

Παρότι έχει απομείνει λίγος χρόνος μέχρι την έναρξη της Απογραφής Γεωργίας-Κτηνοτροφίας, η ΕΛΣΤΑΤ πιστεύει ότι η διαδικασία προσλήψεων, η οποία ξεκίνησε ήδη με μία ευρεία δημοσίευση στον Τύπο, και ο καθορισμός της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων στις 15/12 θα πρέπει να επιτρέψουν την έγκαιρη ανάληψη των καθηκόντων των 115 νέων συμβασιούχων για τη διενέργεια της Απογραφής, η οποία προγραμματίστηκε για τα μέσα Ιανουαρίου του 2021.

Η Επιτροπή παροτρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να προσέξει ώστε κανένα περαιτέρω πρόβλημα να μην παρακωλύσει την ικανοποιητική έναρξη της διενέργειας της Απογραφής με πλήρες και εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό.

Κατάσταση ως προς την κατάρτιση του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ

Η Επιτροπή σημειώνει ότι εκκρεμεί η τροποποίηση του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΕΛΣΤΑΤ¹¹ προκειμένου να αντικατοπτρίσει τις εξελίξεις που έχουν σημειωθεί από το 2012 και αφορούν, μεταξύ άλλων, στην οικονομική διαχείριση και τον νέο Οργανισμό της ΕΛΣΤΑΤ. Η προαναφερθείσα τροποποίηση αφορά κυρίως στα εξής:

- i. Ενσωμάτωση του συστήματος διαχείρισης ποιότητας της ΕΛΣΤΑΤ στο Κεφάλαιο 1

¹¹ <https://www.statistics.gr/el/legal-framework>

ii. Επικαιροποίηση του Κεφαλαίου 8 για την Οικονομική Διαχείριση της ΕΛΣΤΑΤ

Σχετικά με το σύστημα διαχείρισης ποιότητας, το Τμήμα Ποιότητας και Πιστοποίησης Στατιστικών της ΕΛΣΤΑΤ επεξεργάζεται μια πρόταση για ένα σύστημα διαχείρισης ποιότητας πιο ευέλικτο και προληπτικό.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών της ΕΛΣΤΑΤ συντάσσει το επικαιροποιημένο κείμενο που θα περιληφθεί στο Κεφάλαιο 8.

Σχετικά με το σημείο i, η Επιτροπή είχε ήδη εκφράσει την ανησυχία της. Στην 6^η Έκθεσή της, η Επιτροπή τόνισε ότι οι παρεχόμενες περιορισμένες λεπτομέρειες για τα σχέδια της ΕΛΣΤΑΤ δεν επέτρεψαν την πλήρη εκτίμηση του βαθμού στον οποίο το προβλεπόμενο από την Αρχή σύστημα διαχείρισης ποιότητας ήταν σύμφωνο με τα πρότυπα που καθορίζονται στον ΚΟΠ. Αν και αναγνωρίζεται ότι κατά τη μεταβατική περίοδο της εφαρμογής του νέου οργανισμού της ΕΛΣΤΑΤ, χρειάζεται χρόνος για να σχεδιαστεί και να καταστεί λειτουργικό το νέο σύστημα διαχείρισης ποιότητας, η **Επιτροπή συνιστά** να σημειωθεί περαιτέρω πρόοδος το συντομότερο δυνατόν. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συμπεριλαμβάνει αυτό το σημείο ως εκκρεμότητα για την 8^η Έκθεσή της.

Διατομεακά θέματα: Θέματα που αφορούν στην αντίληψη των στοιχείων απασχόλησης/ανεργίας (Αρχές 1, 4, 6)

Τα μηνιαία αποτελέσματα της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) που ανακοινώθηκαν στις αρχές Ιουνίου 2020 έδειξαν μια σημαντική μείωση της ανεργίας για τον μήνα αναφοράς, τον Μάρτιο του 2020, δηλ. τον μήνα στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του οποίου εφαρμόστηκαν τα περιοριστικά μέτρα (lockdown) στην Ελλάδα. Τα αποτελέσματα αυτά αποτέλεσαν αντικείμενο σημαντικών συζητήσεων στη Βουλή, στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης και σε ορισμένα μέσα ενημέρωσης.

Η δυσπιστία ως προς τα στοιχεία ανεργίας υποκινήθηκε κυρίως από την απότομη αύξηση του «οικονομικά μη ενεργού» πληθυσμού από τη μια περίοδο στην άλλη. Παρά τον σαφή ορισμό αυτού του τεχνικού όρου στον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την τακτική αναφορά του στις μηνιαίες δημοσιεύσεις της ΕΕΔ, θεωρήθηκε από τα προαναφερθέντα μέσα ενημέρωσης ως ευκαιριακή επινόηση «της Κυβέρνησης» με σκοπό τη συγκάλυψη του «πραγματικού» μεγέθους της ανεργίας. Επομένως, σύμφωνα με τον ισχυρισμό τους, τα στοιχεία για την ανεργία αποτελούν αντικείμενο σοβαρής πλημμελούς αναφοράς (από την Κυβέρνηση), με σκοπό «να «θολώσει την εικόνα της ζοφερής πραγματικότητας».

Η ΕΛΣΤΑΤ προέβλεψε την αντίδραση που θα προκαλείτο από την «αντιδραστική» φύση των αποτελεσμάτων και αφιέρωσε σημαντικό χρόνο για να επικοινωνήσει στην πρώτη σελίδα του δελτίου τύπου της έρευνας και να επισημάνει τις διαφορές μεταξύ της εκτίμησης της ανεργίας του Μαρτίου του 2020 και αυτής των προηγούμενων περιόδων. Η ΕΛΣΤΑΤ επισήμανε τις ειδικές συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκε η συλλογή δεδομένων

κατά το δεύτερο ήμισυ της περιόδου αναφοράς (Μάρτιος 2020). Η ΕΛΣΤΑΤ τόνισε, επίσης, ότι ήταν σε εξέλιξη μεθοδολογικοί έλεγχοι συμβατότητας των εναλλακτικών μεθόδων συλλογής δεδομένων, από το αποτέλεσμα των οποίων θα μπορούσαν να ακολουθήσουν αναθεωρήσεις.

Πρέπει πράγματι να σημειωθεί ότι οι έννοιες της απασχόλησης και της ανεργίας όπως ορίζονται από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) δεν είναι, στο πλαίσιο του Covid-19, απόλυτα επαρκείς για να περιγράψουν όλες τις εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στην αγορά εργασίας. Κατά την πρώτη φάση της κρίσης, τα δραστικά μέτρα για τον περιορισμό των απωλειών θέσεων απασχόλησης οδήγησαν σε προσωρινές αναστολές εργασίας και όχι σε απολύσεις. Επιπλέον, τα άτομα δεν μπορούσαν να αναζητήσουν εργασία ή δεν ήταν διαθέσιμα για εργασία λόγω των περιοριστικών μέτρων, συνεπώς δεν υπολογίζονται ως άνεργοι, αλλά ως οικονομικά μη ενεργοί σύμφωνα με την έννοια της ΔΟΕ. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα, η Eurostat έχει ξεκινήσει τη δημοσίευση μίας σειράς πρόσθετων δεικτών για την αγορά εργασίας, όπως υποαπασχολούμενοι μερικής απασχόλησης, άτομα που αναζητούν εργασία αλλά δεν είναι άμεσα διαθέσιμα για εργασία και άτομα που είναι διαθέσιμα για εργασία αλλά δεν αναζητούν εργασία, ώρες εργασίας, κ.λπ.. Η **Επιτροπή συνιστά** στην ΕΛΣΤΑΤ να εξετάσει μήπως θα μπορούσαν τέτοιοι πρόσθετοι δείκτες να είναι χρήσιμοι και στο ελληνικό πλαίσιο.

Η κριτική που προαναφέρθηκε δεν είχε ρητό στόχο την ΕΛΣΤΑΤ, αλλά τον Υπουργό Εργασίας, ο οποίος, σε μία δημόσια δήλωσή του, είχε αποδώσει την παρατηρούμενη μείωση του ποσοστού ανεργίας στην ΕΕΔ στις «επιτυχείς και αποτελεσματικές πολιτικές για την καταπολέμηση της ανεργίας που εφάρμοσε η Κυβέρνηση». Η **Επιτροπή επισημαίνει**, επίσης, ότι, στον βαθμό που τέτοιες ερμηνείες θα μπορούσαν να δώσουν την εντύπωση συμπαιγνίας μεταξύ της ΕΛΣΤΑΤ και της Κυβέρνησης, θα μπορούσαν να βλάψουν το κύρος της ΕΛΣΤΑΤ ως ανεξάρτητης Αρχής, κατά την έννοια της αρχής 1 του ΚΟΠ.

Χωρίς να υπεισέλθει σε λεπτομερέστερη μεθοδολογική συζήτηση για τα ίδια τα στοιχεία (τα οποία πέρασαν τους τακτικούς ελέγχους εγκυρότητας και αξιοπιστίας της Eurostat), η **Επιτροπή εκφράζει τη λύπη της** για την οποιαδήποτε κακή χρήση στατιστικών πληροφοριών για οιονδήποτε λόγο, πολιτικό ή άλλον, και **επιθυμεί να υπενθυμίσει** ότι, σύμφωνα με τον Δείκτη 1.7 του ΚΟΠ, η ΕΛΣΤΑΤ έχει το δικαίωμα να «σχολιάζει δημόσια στατιστικά ζητήματα, μεταξύ των οποίων και την κριτική που γίνεται στις στατιστικές και την κακή χρήση των στατιστικών, στον βαθμό που κρίνεται πρόσφορο».

Διατομεακά θέματα: Θέματα που αφορούν στην αντίληψη για την Αναθεώρηση Λόγω Προσαρμογής (Benchmark) των Εθνικών Λογαριασμών (Αρχές 1, 4, 6)

Τον Οκτώβριο του 2020, η ΕΛΣΤΑΤ ανακοίνωσε τα αναθεωρημένα στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών από το έτος 2010 και εξής, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών ESA 2010 (Κανονισμός (ΕΕ) 549/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου - ESA 2010). Οι αναθεωρήσεις αυτού του

τύπου αποτελούν μια τακτική εργασία η οποία πραγματοποιείται κάθε πέντε χρόνια σε όλα τα Κράτη Μέλη της ΕΕ και μπορεί να περιλαμβάνει μεθοδολογικές αλλαγές και βελτιώσεις, συμπεριλαμβανομένων νέων πηγών δεδομένων.

Η παρούσα αναθεώρηση αφορούσε στην ενσωμάτωση νέων και επικαιροποιημένων δεδομένων από πηγές (π.χ. διοικητικά δεδομένα), καθώς και μεθοδολογικές βελτιώσεις σύμφωνα με το ESA 2010. Στην πράξη, η αναθεώρηση οδήγησε σε ένα χαμηλότερο επίπεδο ΑΕΠ και επομένως υψηλότερη τιμή του λόγου χρέος/ΑΕΠ.

Η ΕΛΣΤΑΤ και η Eurostat έχουν δημοσιεύσει τα αναθεωρημένα στοιχεία στους αντίστοιχους ιστοχώρους τους. Στην περίπτωση της Eurostat, αυτό έγινε μετά τη διενέργεια των τακτικών ελέγχων εγκυρότητας και αξιοπιστίας που εφαρμόζονται στα στοιχεία που διαβιβάζονται από όλα τα Κράτη Μέλη.

Η δημοσίευση αυτών των νέων στοιχείων προσέδωσε το ενδιαφέρον των θεσμικών χρηστών και των ενδιαφερόμενων μερών (Κυβέρνηση, Κεντρική Τράπεζα, πολιτικά κόμματα, κ.λπ.) και, ως εκ τούτου, προκάλεσε συζητήσεις στον Τύπο και σε πολιτικά φόρουμ. Οι συζητήσεις αυτές δεν συνεπάγονταν απαραίτητα κριτική για την ΕΛΣΤΑΤ, αλλά κάποια σχόλια των υπευθύνων χάραξης πολιτικής θα μπορούσαν, σε ορισμένες περιπτώσεις, να προκαλέσουν παρανοήσεις. Συγκεκριμένα, κάποια σχόλια ήταν ασαφή και ασυμβίβαστα με τις αναλυτικές μεθοδολογικές πληροφορίες που παρέσχε η ΕΛΣΤΑΤ.

Εφόσον η αναθεώρηση λόγω προσαρμογής διεξήχθη σύμφωνα με διεθνή πρότυπα, θα έπρεπε να αποτελεί προτεραιότητα για όλους τους θεσμικούς χρήστες και τα ενδιαφερόμενα μέρη να μην αμφισβητούν τα αποτελέσματά της αλλά να προάγουν την αμεροληψία και την ανεξαρτησία βάσει των οποίων καταρτίζονται οι επίσημες στατιστικές στην Ελλάδα, και ιδιαιτέρως οι βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες. Στην περίπτωση της Κυβέρνησης, αυτό προβλέπεται ρητώς στη “Δέσμευση για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές” (που υπεγράφη από τον Πρωθυπουργό το 2012 εξ ονόματος της Ελληνικής Κυβέρνησης και ισχύει έκτοτε).

Αυτό το παράδειγμα αναδεικνύει για άλλη μια φορά την αναγκαιότητα μιας ακριβούς και προορατικής επικοινωνίας για τέτοια ευαίσθητα θέματα. Η Επιτροπή ενημερώθηκε ότι η ΕΛΣΤΑΤ προέβη σε εκτεταμένες ενέργειες προκειμένου να ενημερώσει τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τη φύση και τις πιθανές επιπτώσεις της αναθεώρησης. Οι ενέργειες αυτές περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, την παροχή πολύ αναλυτικών πληροφοριών σχετικά με τη φύση της αναθεώρησης στο σχετικό Δελτίο Τύπου που εκδόθηκε από την ΕΛΣΤΑΤ, καθώς και σε διμερείς συναντήσεις της ΕΛΣΤΑΤ με βασικά ενδιαφερόμενα μέρη πριν από την αναθεώρηση. Δυστυχώς, αυτού του είδους οι ενέργειες δεν μπόρεσαν να αποτρέψουν παντελώς παρανοήσεις και ακόμα και κακές χρήσεις των επίσημων στατιστικών.

Η Επιτροπή συνιστά, επομένως, στην ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει τις επικοινωνιακές προσπάθειές της, καθώς και τη στρατηγική της για την ανάπτυξη της στατιστικής παιδείας με υπευθύνους χάραξης πολιτικής και δημοσιογράφους. Και εδώ, σε τέτοιες περιπτώσεις, μπορεί να

εξετασθεί αν θα είναι πρόσφορο να γίνει, επιπλέον, ένα δημόσιο σχόλιο για τα ζητήματα αυτά, όπως υποστηρίζεται στον Δείκτη 1.7 του ΚΟΠ.

Η Επιτροπή συνιστά, επίσης, στην Ελληνική Κυβέρνηση να προασπίζει διαρκώς τις αρχές της «Δέσμευσης για την Εμπιστοσύνη στις Στατιστικές» στις δημόσιες συζητήσεις της σχετικά με τις επίσημες στατιστικές (Νόμος 4051/2012).

Αρχή 1: Γενικές παρατηρήσεις

Η Επιτροπή είναι ικανοποιημένη από το γεγονός ότι η ΕΛΣΤΑΤ εξακολουθεί να συμμορφώνεται στον μέγιστο βαθμό με την αρχή 1 του ΚΟΠ. Επιπλέον, είναι σαφές ότι η ΕΛΣΤΑΤ έχει πλέον εδραιωθεί, σε μεγάλο βαθμό, στην κοινή γνώμη ως μία ανεξάρτητη στατιστική Υπηρεσία που είναι απαλλαγμένη, ιδίως, από οιαδήποτε άμεση πολιτική ή ανάρμοστη κυβερνητική επιρροή στο επαγγελματικό της έργο. Η ευνοϊκή αυτή κατάσταση οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στην ισχύ της στατιστικής νομοθεσίας στην οποία βασίζεται η ΕΛΣΤΑΤ, αλλά και στη σταθερή δέσμευση των υψηλόβαθμων στελεχών, όπως καταδεικνύουν οι κατάλληλες διαδικασίες που έχουν θεσπιστεί για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης σύμφωνα με τις διεθνείς συστάσεις και τα διεθνή πρότυπα. Ωστόσο, ορισμένα πρόσφατα συμβάντα όπως αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω σχετικά με τα στοιχεία για την απασχόληση/ανεργία και την αναθεώρηση των εθνικών λογαριασμών, όπου διατυπώθηκαν αβάσιμοι ισχυρισμοί σχετικά με τις «Ελληνικές στατιστικές», αποδεικνύουν ότι εξακολουθεί να απαιτείται επαγρύπνηση.

Συνεπώς, η **Επιτροπή συνιστά** στην ΕΛΣΤΑΤ να παραμείνει σε εγρήγορση ως προς την κακή χρήση και την παρερμηνεία των στατιστικών της και να λάβει κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση τέτοιων ενεργειών.

Αρχή 1: Τροποποιήσεις της νομοθεσίας στην πράξη

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά στην εφαρμογή μέτρων για τη διασφάλιση της καταβολής επιδομάτων σε νεοπροσλαμβανόμενους υπαλλήλους της ΕΛΣΤΑΤ, όπως προβλέπεται από τον νόμο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα για την ΕΛΣΤΑΤ την απώλεια ικανών υπαλλήλων μέσω μεταθέσεων ή αποσπάσεων σε άλλες Υπηρεσίες, στις οποίες χορηγήθηκαν οι εν λόγω εξαιρέσεις από το ενιαίο μισθολόγιο. **Η Επιτροπή παροτρύνει** τις αρμόδιες Αρχές να εφαρμόσουν άμεσα αυτά τα μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί η σωστή λειτουργία της ΕΛΣΤΑΤ στο μέλλον.

Αρχή 1α: Πρόοδος ως προς την προσαρμογή της διαδικασίας πιστοποίησης στην αναδιάρθρωση των Υπουργείων και τις οδηγίες σχετικά με τον ορισμό Στατιστικών Επικεφαλής

Στην 6^η Έκθεσή της, η Επιτροπή, επισήμανε ότι ο Νόμος 3832 της 9^{ης} Μαρτίου 2010 για το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα (ΕΛΣΣ) και τη σύσταση της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) ως ανεξάρτητης Αρχής, όπως τροποποιήθηκε, παρέχει ήδη μια πολύ ισχυρή βάση για την ΕΛΣΤΑΤ για τον συντονισμό των εργασιών των Άλλων Εθνικών Αρχών εντός του ΕΛΣΣ. Συγκεκριμένα, το Άρθρο 11, παράγραφος 6, του Νόμου ορίζει ότι η ΕΛΣΤΑΤ έχει την αρμοδιότητα να πιστοποιεί ως “επίσημες” τις στατιστικές που παράγονται από τους άλλους ορισθέντες φορείς του ΕΛΣΣ. Αυτό έχει οδηγήσει σε μια πολυσταδιακή διαδικασία πιστοποίησης η οποία είναι σε εξέλιξη από το 2015.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που δόθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ για την εν λόγω 6^η Έκθεση, συνεχίστηκε η εργασία πιστοποίησης με 17 Υπουργεία και 4 άλλες εθνικές Αρχές, τόσο των στατιστικών τους διαδικασιών όσο και των στατιστικών προϊόντων τους, μια διαδικασία που είναι πολύ εκτενής και εντατική και, ως εκ τούτου, επαχθής και χρονοβόρα τόσο για τους Φορείς όσο και για την ΕΛΣΤΑΤ. Παρόλα αυτά, εξακολουθούσε να παρατηρείται σταθερή πρόοδος, ιδίως σε σχέση με την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου που αφορά στο θεσμικό περιβάλλον. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει: τον επίσημο ορισμό των Στατιστικών Επικεφαλής, την κατάρτιση πολιτικών Ποιότητας και Στατιστικού Απορρήτου και τη δημοσίευση ετήσιων προγραμμάτων εργασιών και ημερολογίων ανακοινώσεων στους ιστοχώρους των Φορέων. Η έκθεση σημείωνε ότι η αλλαγή κυβέρνησης στην Ελλάδα, στα μέσα του 2019, είχε προκαλέσει ορισμένες δυσκολίες. Καταρχάς, είχε αλλάξει η σύνθεση και η διάρθρωση ορισμένων Υπουργείων και δημόσιων Αρχών, με επακόλουθες αλλαγές στην οργάνωση των στατιστικών λειτουργιών. Επιπλέον, η αναδιάρθρωση ορισμένων Υπουργείων που πραγματοποιήθηκε μετά την αλλαγή της κυβέρνησης είχε ως αποτέλεσμα ορισμένα υψηλόβαθμα στελέχη που ορίστηκαν ως Στατιστικοί Επικεφαλής να μην βρίσκονται πλέον σε αυτή τη θέση. Η ΕΛΣΤΑΤ έπρεπε, επομένως, να προσαρμόσει τη διαδικασία πιστοποίησης ώστε να λάβει υπόψη αυτές τις αλλαγές. Η Επιτροπή σημείωσε ότι δεν χρειαζόταν να επαναληφθεί από την αρχή όλη η εργασία πιστοποίησης που είχε ήδη αναληφθεί, αλλά θα έπρεπε να υπάρξει μια ρεαλιστική και αποτελεσματική αντιμετώπιση. Συγκεκριμένα, η 6^η Έκθεση ενθάρρυνε την ΕΛΣΤΑΤ να καταρτίσει οδηγίες, σύμφωνα με τον ΚΟΠ, που θα διέπουν την άσκηση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων των κατόχων της εν λόγω θέσης, για παρουσίαση στην Κυβέρνηση, έτσι ώστε να μπορέσουν οι νέοι ορισμοί Στατιστικών Επικεφαλής να γίνονται γρήγορα, με τρόπο που να μη θέτει σε κίνδυνο την επαγγελματική ανεξαρτησία των νεοδιοριζόμενων.

Ο συντονιστικός ρόλος της ΕΛΣΤΑΤ εντός του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος επισημοποιείται σε ένα σύνολο εγγράφων που είναι διαθέσιμα στην αντίστοιχη ενότητα “Πιστοποίηση Στατιστικών” του ιστοχώρου της Στατιστικής Αρχής¹². Εκτός από τις

¹² <https://www.statistics.gr/el/certification-of-statistics>

παραπομπές στα σχετικά νομικά κείμενα, η ενότητα αυτή περιλαμβάνει δύο σημαντικά έντυπα: «Παρουσίαση των αρχών και διαδικασιών για την πιστοποίηση των στατιστικών του ΕΛΣΣ» και «Οδηγός προς τους Φορείς του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος για την εφαρμογή του Κώδικα Ορθής Πρακτικής για τις Ευρωπαϊκές Στατιστικές».

Ο Οδηγός έχει επικαιροποιηθεί μετά την τελευταία αναθεώρηση του ΚΟΠ. Περιγράφει τις υποχρεώσεις: α) των Φορέων, β) των στατιστικών επικεφαλής των Φορέων, γ) του προσωπικού των Φορέων που συμμετέχει στη παραγωγή και διάχυση των στατιστικών και δ) της ΕΛΣΤΑΤ προς τους Φορείς. Όπως ζητήθηκε στην 6^η Έκθεση, περιέχει συγκεκριμένα τις οδηγίες που αφορούν στον ορισμό των Στατιστικών Επικεφαλής. Επιπλέον, περιλαμβάνει 4 Παραρτήματα με 4 υποδείγματα για: (α) την Πολιτική Ποιότητας, (β) την Πολιτική Στατιστικού Απορρήτου, (γ) το ενιαίο πρότυπο SIMS v2.0 για την παρουσίαση των Εκθέσεων Ποιότητας και (δ) την Τεκμηρίωση των Στατιστικών Διαδικασιών (εσωτερικές οδηγίες).

Όσον αφορά στον ορισμό των Στατιστικών Επικεφαλής, η ΕΛΣΤΑΤ υπέβαλε τον Φεβρουάριο του 2020 τα αντίστοιχα αιτήματα στα ακόλουθα αναδιαρθρωμένα Υπουργεία: α) Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, β) Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, γ) Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου και δ) Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Αυτό είναι ένα πρώτο βήμα για να ακολουθήσουν οι απαιτούμενες περαιτέρω ενέργειες. Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη πραγματοποίησε ταχέως τον ορισμό και ακολούθησαν συζητήσεις σχετικά με την επικαιροποίηση των καταλόγων των παραγόμενων στατιστικών του και την υλοποίηση των βασικών βημάτων πιστοποίησης. Ο επικαιροποιημένος κατάλογος αναμένεται να παρασχεθεί έως το τέλος του 2020. Ωστόσο, οι ορισμοί από τους άλλους τρεις φορείς εκκρεμούν ακόμη, παρά τις υπενθυμίσεις που έχουν σταλεί έκτοτε, η τελευταία στις αρχές Δεκεμβρίου 2020.

Επιπλέον, έχουν γίνει συζητήσεις με τον Στατιστικό Επικεφαλής της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και την ομάδα του, με σκοπό την παροχή διευκρινίσεων σχετικά με την κατάρτιση της Πολιτικής Στατιστικού Απορρήτου του Φορέα.

Η Επιτροπή αναμένει την ολοκλήρωση των υπόλοιπων ορισμών και ενθαρρύνει την ΕΛΣΤΑΤ να συνεχίσει να ασκεί πίεση στους φορείς που έχουν καθυστερήσει τον ορισμό. **Η Επιτροπή συνιστά, επίσης,** την τήρηση ενημερωμένου πίνακα αποτελεσμάτων που να παρουσιάζει το επίπεδο προόδου στη διαδικασία πιστοποίησης του κάθε φορέα.

Αρχή 3: Πρόσδοος στην πρόσληψη του απαιτούμενου προσωπικού για τις εργασίες των Απογραφών

Η πρόσληψη του απαιτούμενου προσωπικού για τις Απογραφές «Απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας έτους 2021» «Απογραφή Κτιρίων» και «Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών έτους 2021» είναι σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με τον νέο σχεδιασμό των απογραφών, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες συνθήκες που προέκυψαν από την πανδημία του Covid-19 και τους αντίστοιχους περιορισμούς, κυρίως όσον αφορά στη φυσική παρουσία των συνεντευκτών στα νοικοκυριά, οι απογραφές αυτές θα βασιστούν κυρίως σε αυτο-απογραφή κάθε νοικοκυριού μέσω μίας διαδικτυακής εφαρμογής. Μόνον για όσους δεν αυτο-απογραφούν, θα διενεργηθεί συλλογή δεδομένων είτε μέσω τηλεφωνικών συνεντεύξεων, είτε μέσω προσωπικών συνεντεύξεων. Περισσότερες λεπτομέρειες παρέχονται στο Κεφάλαιο Α, Αρχή 2.

Η πρόσκληση υποβολής αιτήσεων έχει ετοιμαστεί από την ΕΛΣΤΑΤ, κατόπιν έγκρισης από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), και θα δημοσιευθεί/αναγγελθεί για την πρόσληψη 115 υπαλλήλων με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου για τις ανάγκες της Απογραφής Γεωργίας-Κτηνοτροφίας, έτους 2021. Οι προγραμματισμένες ενέργειες πρόσληψης προσωπικού θα διασφαλίσουν την ανάληψη καθηκόντων από τους νέους συμβασιούχους σύντομα (μέσα Ιανουαρίου 2021).

Επιπλέον, θα ακολουθήσει η σύνταξη και δημοσίευση της αντίστοιχης πρόσκλησης υποβολής αιτήσεων για την πρόσληψη 301 συμβασιούχων για τις ανάγκες των Απογραφών Κτιρίων και Πληθυσμού-Κατοικιών έτους 2021.

Η Επιτροπή επικροτεί την έγκριση της αναγκαίας πρόσληψης υπαλλήλων για την Απογραφή Γεωργίας-Κτηνοτροφίας και **παροτρύνει** την ΕΛΣΤΑΤ και τις άλλες εμπλεκόμενες Αρχές να επισπεύσουν τη διαδικασία πρόσληψης προσωπικού για τις Απογραφές Κτιρίων και Πληθυσμού-Κατοικιών.

Αρχή 5: Πρόσδος όσον αφορά στην προσθήκη διατάξεων στον στατιστικό νόμο ή άλλους σχετικούς νόμους αναφορικά με παρεκκλίσεις από τον ΓΚΠΔ για στατιστικούς σκοπούς

Ο Εθνικός Νόμος 4624/2019 (θέσπιση ειδικών διατάξεων για την εφαρμογή του Κανονισμού 2016/679 και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2016/680) έχει δώσει στην ΕΛΣΤΑΤ τη νομική βάση για την πρόσβαση σε διοικητικά δεδομένα και την επεξεργασία τους για στατιστικούς σκοπούς. Ωστόσο, η ΕΛΣΤΑΤ έχει εγείρει θέμα περαιτέρω παρεκκλίσεων από τον ΓΚΠΔ που θα μπορούσαν να απαιτηθούν στο μέλλον.

Η πρώτη παρέκκλιση αφορά σε πιθανές εξαιρέσεις από την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων. Συγκεκριμένα, η ΕΛΣΤΑΤ αναφέρεται στο «δικαίωμα πρόσβασης» που δύναται να ασκήσει το υποκείμενο των δεδομένων για τα δεδομένα που παρέχονται στην ΕΛΣΤΑΤ μέσω κάποιας μορφής έρευνας, επισημαίνοντας το γεγονός ότι οι αρχές στατιστικού απορρήτου και προστασίας της ιδιωτικής ζωής, με τις οποίες συμμορφώνεται η ΕΛΣΤΑΤ, παρέχουν το αναγκαίο πλαίσιο για τη διαχείριση τέτοιων αιτημάτων και, επομένως, προς το παρόν, δεν υπάρχει ανάγκη νομοθετικής ρύθμισης.

Η δεύτερη παρέκκλιση από τον ΓΚΠΔ αφορά στην περίοδο διατήρησης των δεδομένων και ειδικότερα στο γεγονός ότι κάποια δεδομένα ενδέχεται να πρέπει να διατηρηθούν για ένα χρονικό διάστημα που υπερβαίνει αυτό που ορίζεται από τον αρχικό σκοπό της επεξεργασίας. Επί του παρόντος, η ΕΛΣΤΑΤ υποστηρίζει ότι μπορεί να χειριστεί επαρκώς τέτοιες περιπτώσεις, χωρίς να υπάρχει ανάγκη θέσπισης ειδικών νομοθετικών διατάξεων, αφού για κάθε επιμέρους περίπτωση (όπως το Γεωργικό Μητρώο, το Μητρώο Κτιρίων και το Μητρώο Πληθυσμού) οι σχετικές διατάξεις του ΓΚΠΔ αντιμετωπίζονται από την αντίστοιχη ειδική νομοθεσία.

Η Επιτροπή κατανοεί πλήρως τις ανησυχίες της ΕΛΣΤΑΤ. **Συνιστά** στην ΕΛΣΤΑΤ να παραμείνει σε εγρήγορση για περιπτώσεις όπου ενδέχεται να απαιτηθούν νομοθετικές ή άλλες διατάξεις για τη χορήγηση παρεκκλίσεων από ορισμένα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων. Ελλείψει τέτοιων διατάξεων, η ικανοποίηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων παραμένει ο “γενικός κανόνας”, και τυχόν αποκλίσεις από αυτόν θα πρέπει να τεκμηριώνονται σαφώς. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 4624/2019, Άρθρο 30, τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων περιορίζονται εφόσον η άσκησή τους είναι πιθανό να καταστήσει αδύνατη ή να παρακωλύσει σοβαρά την εκπλήρωση του στατιστικού σκοπού για τον οποίο γίνεται η επεξεργασία των δεδομένων. Το ίδιο άρθρο προβλέπει ότι το δικαίωμα πρόσβασης δεν εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις όπου τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι απαραίτητα για επιστημονικούς σκοπούς και η ικανοποίηση του εν λόγω δικαιώματος απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια.

Παράρτημα 1

Πληροφορίες για τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής

- *Stephan Moens*, πρώην Γενικός Σύμβουλος και Επικεφαλής Διεθνούς Στρατηγικής και Συντονισμού της Βελγικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ορισθείς από την Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Στατιστικού Συστήματος (ESSC), Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- *Ελένη Μπήτρου*, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Υποστήριξης Βουλευτών της Βουλής των Ελλήνων, ορισθείσα από τη Βουλή των Ελλήνων, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- *Pedro Diaz Muñoz*, πρώην Διευθυντής Τομεακών και Περιφερειακών Στατιστικών της Eurostat, ορισθείς από τη Eurostat, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- *Κωνσταντίνος Λαμπρινουδάκης*, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, ορισθείς από την Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής
- *Genovefa Ružić*, Προϊσταμένη της Υπηρεσίας Μείωσης Διοικητικού Φόρτου και Καλής Νομοθέτησης της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, πρώην Γενική Διευθύντρια της Στατιστικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, ορισθείσα από τον Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Φορέα για τη Διακυβέρνηση στον Τομέα της Στατιστικής (ESGAB), Μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής Ορθής Πρακτικής